

Dečernik

Leto IV. (XI.), štev. 225

Maribor, petek 3. oktobra 1930

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno prejetan v upravi ali po pošti 10 Din. dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Obrisi diktature v Avstraliji

V PRIMERU NEUSPEHA PRI VOLITVAH, BO IZVRŠILA SEDANJA VLADA NAJBRŽE DRŽAVNI PREVRAAT.

DUNAJ, 3. oktobra. Volilna borba je že v polnem teku in državni kancelar Vaugoin je že objavil svoj volilni program in gesla. Njegovo geslo je kratko: Avstrija in zvestoba domovini. Seveda je dvomljivo, ali po s tem geslom uspešno izvedel volitve. Pod takimi okolišninami so volilni izgledi za vladno Vaugoin-Seipel-Starhemberg zelo skromni. Z druge strani se vrše pogajanja za ustanovitev nacionalnega liberalno-meščanskega bloka, katerega naj bi tvorili Landbund, Velenemci in nacionalno-socialna delavska stranka. Temu bloku naj bi se priključile tudi nemške nacionalne strokovne organizacije ter uradništvo, ki je nezadovoljno z načinom, kakor so vrgli dr. Schobra iz vlade. Nacionalni socialisti pojdejo samostojno v volitve. Štajerski in koroški Heimwehr bosta kandidirala monarhiste. Faktor se govori na Dunaju, bo postavila svoje kandidate tudi monarhistična stranka, ki jo vodi polkovnik Wolf. Samostojno pojdejo na volitve tudi vlagatelji, ki so z vojno izgubili svoje imetje. Razen tega obstoji že od prej neka s ednja demokratska stranka. Meščanske

stranke so torej popolnoma razcepljene, njim nasproti pa stoji kompaktna socialistična fronta, ki razpolaga z velikimi gmočnimi sredstvi in dobrimi organizacijami.

Vse to mora biti znano vladi Vaugoin-Seipel-Starhemberg in seveda zato nastane vprašanje, kaj potem, ako ostanejo v manjšini. Imenovanje dr. Dollfusa za predsednika, dr. Strafelle za generalnega ravnatelja zveznih železnic, izprememba v vrhovni upravi policije in žandarmerije ter osnove posebnega oddelka v notranjem ministrstvu, to so vsekakor koraki, ki govore za to, da računa sedanja vlada z diktaturo po volitvah.

DUNAJ, 3. oktobra. Imenovanje dr. Strafelle za generalnega ravnatelja avstrijskih zveznih železnic je izzvalo pri socialistih silno ogorčenje in je nameravalo dobro izrabiti za volilno propagando. Zanimivo je, da so krščanski socialci sami nasvetovali dr. Strafelli, da naj do vzklicne razprave zaprosi za brezplačen dopust. Strafelle je tej zahtevi takoj ugodil in že prosil za brezplačen dopust.

Briandov povratak v Pariz

PARIZ, 3. oktobra. Zunanji minister Briand se je snoči vrnil iz Ženeve. Ker so rojalisti napovedovali demonstracije proti njemu, je ukrenila policija obsežne varnostne ukrepe ter je bil kolodvor močno zastražen. Pred postajo zbrana množica je priredila Briandu viharne ovacije. Policija je aretirala okrog 40 rojalistov, ki so hoteli demonstrirati, vendar pa jih je že čez nekaj ur zopet izpustila. Na današnji seji ministrskega sveta bo poročal Briand o ženevski konferenci, o svojih razgovorih s Curtiusom in o prekinitvi italijansko-francoskih pogajanj.

Delovanje vulkana Vezuva

MILAN, 3. oktobra. Na Vezuvu se že štiri dni opaža močnejše delovanje. Prišlo je do številnih eksplozij in je izmetal vulkan pri tem cele tone žarečega vulkanskega materiala. Ponoči se vidi ognjeni svet daleč naokrog. Po znanstvenih poročilih vodje observatorija na Vezuvu, prof. Malladre, se je včeraj popoldne 30 m visoki vulkanski stožec sredi velike-

ga žrela pogreznil za 20 m, pri čemer so padle podrtine v vulkansko odprtino in jo zamašile. Na ta način je nastal zvišan pritisk na vulkanske mase in je na severnem in jugovzhodnem delu sektorja žrela pričel ognjenik bruhati lavo. K sreči pa prodira lava zelo počasi in se vrh tega naglo ohladi v žrelu samem, tako da ni nobene neposredne nevarnosti za prebivalstvo občin, ki leže ob vznožju tega nevarnega vulkana.

Komunisti napadli naš konzulat v Hamburgu

HAMBURG, 3. oktobra. Policija je aretirala tri mlade komuniste, ki so včeraj napadli tukajšnji jugoslovanski konzulat in pobili na njem vsa stekla na oknih.

STAVBNA KATASTROFA V NEW-YORKU.

NEWYORK, 3. oktobra. Tu se je porušila neka štirinadstropna hiša in pokonala 20 ljudi pod seboj; 13 je bilo težko ranjenih, za ostale pa je bilo upanja, da bi jih rešili.

močni, realni osnovni črti, s koje ni stranpoti, na jugoslovanski državni in narodni misli. Na tej osnovi je kraljevska vlada dne 4. julija t. l. pozvala vse pozitivne jugoslovanske sile na sodelovanje v duhu kraljevega manifesta od 6. jan. in zakona od 3. okt. 1929. Danes na obletnico zakona od 3. okt. vidimo, kako se na vseh koncih in krajih države vrši akcija v tem duhu, kako se pričinja obnavljati naše politično življenje pod avspicijami jugoslovanske misli, kako se javlja aktivno jugoslovansko življenje in z njim uniformiranje naših pogledov na državno in narodno edinstvo v smeri jugoslovanske ideologije. Inaugurirana je jugoslovanska politika, ki bo močnejša od leta do leta v vseh pa-

nogah aktivnega življenja in bo celo državo v doglednem času spremenila v nepremagljivo trdnjavo.

Značilno je, da je baš te dni predsednik bratske češkoslovaške republike, Masaryk, podal izjavo, v kateri je dejal med drugim: »Jugoslavija je močna država in za njo stojijo sile Male antante in velika sredstva Francije«. Tako nas cene danes naši zavezniki, respektirajo nas pa tudi oni, ki nas ne ljubijo, in ne govore več o nas z zaničevanjem in prezirom, kakor so delali to še pred 2 letoma, ko smo se v strasteh politične borbe med seboj še celo streljali.

Zato je zgodovinski 3. oktober za naš narod in našo državo velik praznik.

Tvrdka

JULIO MEINL D.D.

podružnica

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 7

priredi

v petek, dne 3. oktobra

in

v soboto, dne 4. oktobra

poskusno kuhanje kave

na katero se cenjeno občinstvo vladno vabi. Vsi dobrodošli!

Ruđniška katastrofa v Angliji

LONDON, 3. oktobra. V premogovniku pri Walsallu je prišlo do eksplozije, pri kateri je našlo smrt 14 rudarjev. Eksplozija je napravila poldrugo miljo daleč naokrog močne razpoke v zemlji. Vzrok eksplozije še ni ugotovljen.

MOČEN POTRES V PERZIJU.

TEHERAN, 3. oktobra. Snoči je bil tu močen potres, ki je napravil znatno materialno škodo.

Novice iz Studencev.

Pri cerkvi sv. Jožefa popravljajo cesto Gradijo prepotrebni nasip, ki naj bi varoval cesto pred udorom. Pod cesto vodi namreč pot do izvirkov, kjer se večkrat vsujejo cele plasti kamena in zemlje po bregu navzdol. Bila je že nevarnost, da se oddrbi polovica ceste in zdrkne proti Dravi. — Studenški Sokol pripravlja ljudsko igro »Revček Andrejček«. Igrali bodo samo člani in članice. Sokol si je nabavil tudi svoj lasten zložitiv oder, ki ga lahko v eni uri postavi v telovadnico. — Br. Lintner bo vodil letošnjo plesno šolo studenškega Sokola.

Hišni lastniki mesta Maribor,

katerim se te dni dostavljajo pole za popis koles (biciklov), se opozarjajo, da jih vrnejo natančno popolnjene vojaškemu uradu mestnega načelstva v Mariboru, Slomškovo trg št. 11 tekom 4 dni po prejemu, sicer bodo najstrožje kaznovani po obstoječih kazenskih določbah. —

Koncert v mestnem parku

bo v nedeljo od pol 11. do 12. ob lepem vremenu priredila godba »Drave«. —

Vsled polaganja plinskih cevi

ostane Stolna ulica od 1.—10. t. m. za vsak promet zaprta. —

Zopet nezgoda v kurilnici drž. železnice.

Sinoči je 54letni strojevodja Filip Gabrijan med službo v kurilnici tako nesrečno stopil z leve noge s stroja, da si je pri padcu nalomil levo nogo v členkih. Ponesrečenca so z reševalnim avtom prepeljali v bolnico. —

Najdene stvari.

V mesecu septembru so bili policiji izročeni sledeči najdeni predmeti: kopalna čepica, ženski suknjeni pas, 2 leposlovni knjigi, par ženskih nogavic, 2 dežnika, nikliasta ura, škatlja cigaret, zlat prstan, 2 moška jopiča, kos parhenta, 2 listneci, manjši denarni znesek, 2 ročni torbici.

3. oktober 1929-1930

Danes je obletnica zgodovinskega dne, ko je Jugoslavija, močna in edinstvena postala dejstvo, uzakonjena z voljo našega velikega kralja Ujedinitelja, z voljo, ki je sintetizirala s tem činom voljo in oporoko vseh naših prejšnjih pokolenj in vseh onih stotisočev, ki so dali za ideal Jugoslavije, svobodne in edinstvene, svoja življenja na bojiščih in na albanski Golgoti.

Ko je kralj Aleksander s svojim manifestom od 6. jan. 1929 obračunal s temno preteklostjo prvih 10 let obstanka naše države, zavito v meglo težke in mnogokrat ostudne borbe za partizanske interese, se mnogi niso mogli znajti v novi situaciji. Dočim so vsi pravi patrioti občutili prijetno zavest nove volje za pozitivno in konstruktivno delo, dočim so drugi s skepsco gledali na veliki preokret, pa so se tretji zopet odločno postavili v nasprotje z novim stanjem in s tihim rovarskim delom skušali doseči povratak prejšnjih razmer. Danes uvidevajo i oni skeptiki i velik del prvotnih puntarjev proti novemu stanju, da režim od 6. jan. 1929 obvladuje nepremagljivo voljo, da likvidira vse, kar je v nedavni preteklosti oviralo narodne sile in ves narodni in državni razvoj. Tudi oni tretji, ki morajo računati z gotovimi dejstvi, se polagoma pomirjajo in uvidevajo, da se ustvarja najboljša, kar je mogoče.

Zakon od 3. okt. 1929 je tako delo. S tem zakonom je uzakonjena Jugoslavija in njena nova upravna razdelitev v devetero zdravih in življenja zmognih edincev brez ozira na kakoršnekoli rlemenske meje. Razvoji naših notranjih prilik od uzakonitve imena Jugoslavija je jasno dokazal, da je bil izvršen dalekovidni akt narodne samoohrambe. To se kaže na vseh polih našega narodnega življenja, zlasti tudi na polju narodnega gospodarstva. To na dokazuje tudi dejstvo, da je naša država od 3. okt. 1929 naprej vedno hujši trn v peti onim, ki so se veselili ponrejenega stanja v naši državi. Kdor danes med nami ne priznava ubravljenosti tega akta, služi posredno tujim interesom.

Zakon od 3. okt. 1929 pa ne pomeni samo novega edinstvenega imena naše države na zunanji, ampak pomeni tudi začetek krčenja poti za pravo jugoslovanstvo. Danes je pojem Jugoslavije obenem pojem velike nacije ki samo tako more imponirati in se razvijati na način, da bo prišla do vedno večjega mednarodnega ugleda. Takšna Jugoslavija, kakor je danes, je bila ideal vseh velikih pronovodnikov našega edinstva, zato bo tudi ostala. En grb in ena zastava združenih Srbov, Hrvatov in Slovencev, grb in zastava Jugoslavije, to oboje stoji trdno in nepremagljivo in za večno na vseh njenih mejah in s tem grhom in to zastavo stole in padajo vsi pravi Slovenci, Hrvati in Srbi.

Naše narodno in državno življenje se od 3. okt. 1929 naprej razvija na

Vzroki današnje gospodarske krize

NAŠI PRIDOBITNI KROGI IN VPRAŠANJE PLAČ MAGISTRATNIH NAMEŠČENCEV.

V zadnji številki »Socialne Misli«, ki izhaja v Zagrebu, označuje dr. Božidar Adžija kot najvažnejši vzrok današnje gospodarske krize: nizke delavske mezde in nizke plače velikega dela privatnih in javnih nameščenecv in radi tega njihova preslaba kupna moč.

Kako stojimo v tem oziru pri nas v Jugoslaviji, nam kaže statistika mednarodnega urada dela, ki v svojem znanstveno-statističnem oddelku vodi evidenco o delavskih mezdah in plačah nameščenecv (nominalnih in realnih) v poedinah državah. Dočim nam nominalna mezda pokazuje faktično višino mezde, to je, koliko ima delavec oziroma nameščenec poedine stroke ali kategorije dnevnega, tedenskega ali mesečnega zasluga, nam realna mezda kaže, katera in koliko življenjskih potrebščin si delavec oziroma nameščenec more za svoj zaslужek v dotični državi nabaviti. Ako izračunamo na eni strani povprečnino med mezdami najboljših in najslabše plačanih kvalificiranih delojemalcev, na drugi strani pa ugotovimo obstoječe cene življenjskih potrebščin, dobimo številko, ki nam označuje višino realne mezde in življenjskega nivoja v dotični državi. Mednarodni urad dela je vzel kot temeljno realno mezdo in življenjski nivo delavca v Angliji ter ga označil s številko 100. Taka tabela za poedine države izgleda takole: Zedinjene države 180, Kanada 160, Angleška 100, Švedska 85, Holandska 82, Nemčija 70, Francoska 56, Belgija 53, Češkoslovaška 45, Jugoslavija 31.

Iz tega pregleda vidimo, da je realna mezda najboljša v Zedinjenih državah, ker si more tamkajšnji delavec za svoj zaslужek nabaviti za 80% več življenjskih potrebščin kot angleški delavec, kanadski samo za 60% več, dočim nemški delavec celo za 30% manj kot angleški a jugoslovanski za 69% manj. Ali še jasnejše: Po današnji ceni moka bi mogel angleški delavec kupiti za svoje prejemke 100 kg moka, ameriški 180 kg, nemški 70 kg, francoski 56 kg, a jugoslovanski samo 31 kg.

Ali si je mogoče misliti jasnejše slike o bednem položaju našega delavca in nameščenca? Ali je potemtakem čuda, da se trgovci in obrtniki pritožujejo, da je kriza, ker ni odjemalcev? Kar si delavec in uradnik prislужita, gotovo vse zopet izdasta za življenske potrebščine, med katere spadajo v prvi vrsti stanovanje, hrana in obleka. Ker so dandanes stanovanja zelo draga, ostane manj za hrano, najmanj pa za obleko, katera se kupi samo v skrajnem slučaju, ko je stara že vsa obnošena in zakrpana. Koliko

ostane pri teh razmerah takemu revežu za higijeno in kulturne potrebe, si vsak lahko napravi sodbo.

Kdo je n. pr. bil v predvojni dobi najboljši odjemalec? Mar ne javni nameščenec, ki je imel dobro in stalno plačo? Po prevratu pa je pri nas javni nameščenec in vpokojenec največ trpel. Blago je primoran odplačevati v obrokih in še teh ni v stanu redno plačevati. Avstrijski javni nameščenec so veliko boljše, čeprav je Avstrija vsled zloma morala prevzeti največ uradništva in vpokojencev. Kakor poročajo časopisi, je avstrijska vlada sedaj vnovič določila 15 milijonov šilingov za izboljšanje prejemkov svojih nameščenecv.

Tudi pri nas se obeta izboljšanje položaja javnih nameščenecv. Sicer ne smemo biti v tem pogledu preveliki optimisti, a priznanja vredno je že to, da se je na tem polju, ki so ga prejšnji režimi docela zanemarjali, sploh začelo crati.

Menda ni pametnega človeka, ki koristnosti teh ukrepov ne bi priznal in se jih veselil, saj bodo zelo blagodejno vplivali ne samo na prizadete neštete družine nameščenecv, marveč tudi na naše gospodarstvo, zakaj čim večje dohodke bo imelo uradništvo, tem več bo lahko izdalo oziroma tem lažje bo lahko izpolnjevalo svoje obveznosti in s tem večjim veseljem bo vršilo svojo službo. Ali je to treba še posebej dokazovati? Kaj mi je potisnilo pero v roko, da kljub temu pišem o tem?

Na mariborski magistrat so napravili nekateri pridobitni krogi vlogo, v kateri utemeljujejo potrebo po znižanju plač! S to zahtevo so prišli v času, ko je država že nekaterim kategorijam izboljšala položaj, drugim pa ga bo po novem letu tako, da so nekatere kategorije mariborskih mestnih uslužbencev že danes na slabšem napram državnim, gotovo pa napram uslužbencem drugih mest, n. pr. Ljubljane in Zagreba, da o inozemstvu, n. pr. Dunaju, kjer so vpeljali že 14 plačo, niti ne govorim. Poleg tega pa je vsem znano, da je mariborski trg eden najdražjih v Jugoslaviji.

Bivša ljubljanska in mariborska oblast sta za svoje nameščence znatno bolj skrbeli kakor država, pri tem sta se sklicevali na to, da države, ki svoje nameščence tako beraško plačuje, nista hoteli vzeti za vzgled pri določanju uradniških plač.

Tako stališče je edino pravilno. Sma-trajmo, da so se mariborski pridobitni krogi s svojo spomenico preneglili in da bodo popravili krivico, ki so jo prizadejali s svojo vlogo mestnemu uslužbenstvu.

je ostala na višku do konca. Skrbnišek je ustvaril isto tako izborni tip njenega zeta Čede Uroševića, gđca Kraljeva pa hčerko Daro. Nič ni zaostajala gđc. Savinova kot ministrovkin sin Raka. Tudi ostale vloge so bile skoro brez izjeme v dobrih rokah, zlasti so bili dobri Joško Kovič kot minister, doma pa velik copatar, Grom, kot stric Vasa, Tovornikova kot Soja, Tomašič kot polizani galan dr. Ninkovič, Furijan kot častni konzul itd. Gđc. Starčeva nekoliko pretirava v vlogi sobarice Anke, Prizori, ki se gode ob imenovanju novega kabineta v stanovanju gospe ministrovke in zlasti prizor, ko sprejme gospa ministrovka vse sorodstvo, so bili podani s plastično realstiko in so spominjali mestoma na rusko šolo. G. Joško Kovič je tudi za naštudiranje te igre kot režiser ponovno dokazal svojo znatno sposobnost in nam vsekakor pripravil večer poln neprisiljene zabave in užitka.

Obisk je bil prilično enak, kakor prvi večer. Občinstvo pa je pokazalo, da mu je ljubši domači milje in je igralce ponovno z burnim ploskanjem klicalo pred zastor. Tudi smo sinoči že opazili večjo točnost občinstva pri prihodu v gledališče. Ugodno je vplivalo tudi, da so bili odmorji med dejanji prav kratki, in samo želimo, da bi to bilo tudi v bodoče tako pri vseh predstavah.

Mariborsko gledališče

Petek, 3. oktobra. Zaprto.

Sobota, 4. oktobra ob 20. uri »Aleksandra«. Premijera.

Nedelja, 5. oktobra ob 20. uri »Aleksandra«.

Ponedeljek, 6. oktobra. Zaprto.

Torek, 7. oktobra ob 20. uri »Sen kresne noči« ab. B.

Gospa ministrovka

Sinoči smo doživeli v našem gledališču že drugi prijeten večer. Za ljubko Šekspirjevo ljubezensko komedijo smo uživali sinoči ob Nušičevi politično-družabni satiri »Gospa ministrovka«, ki je izborna slika malomeščanskih nazorov o političnem življenju, pa obenem tudi živo realistična slika razmer samih in dogodkov, kakoršne smo v zelo podobnih izdajah doživljali tudi pri nas. Sijajno je gospa Štefka Dragutinovičeva kreirala tip »gospe ministrovke«, Živke Popovičeve, žene ministrskega uradnika, ki po političnih prilikah, ker »naši« sestavijo vladno, postane član kabineta. Ni dvoma, da je ta kreacija med najboljšimi, kar jih je doslej na našem odru podala gospa Štefka, in teh ni malo. Znašla se je v sredi mestoma zelo težavne situacije in

Mariborski in dnevni drobiž

Petdesetletnica požrtvovalne narodne delavke

Jutri 4. tm. bo obhajala polstoletnico življenja v svojem tišem domu v Krčevini vrla narodna delavka, gospa Terezija Švarcova, žena upokojenega železniškega uslužbenca, ki je nad 30 let svojega življenja posvetila neumornemu, požrtvovalnemu in nešabičnemu delu za prosvetna in humana društva. Kot 16-letno dekle je iz Škocjana na Dolenjskem kot hči kmetijskih staršev morala v svet za samostojno eksistenco. Usoda jo je zanesla v Trst, kjer je takoj pristopila k Čitalnici, kot pevka h »Kolu« in k taboriščnemu zboru g. Vogriča. Ob ustanovitvi »Sokola« je postala takoj izvršujoča članica, sodelovala je v narodnem gledališču in pri vseh drugih narodnih društvih.

L. 1901 je prišla iz Trsta v Maribor. Takoj je začela sodelovati pri Dramatičnem društvu in podružnici CMD, pri kateri je bila vsa predvojna leta agilna nabiralateljica članov in blagajničarka. V vojnih letih je — uvedena po pokojnem dr. Rosini — sodelovala v vseh tajnih jugoslovanskih akcijah. Za majsko deklaracijo je — vkljub grožnjam pobesnelih nemških tajnikov — nabrala 3000 podpisov. Ko je »Mariborski delavec« pozval ženske na pomoč koroškim ranjencem, je bila zopet prva na mestu in takorekoč dan in noč je vztrajala na kolodvoru, kjer je deloval Rdeči križ, ter vršila samaritansko službo. Sodelovala je pri ustanovitvi Slov. ženskega društva in kot odbornica zbirala članice. Že svoj čas je sodelovala pri ustanovitvi Sokola — matice in telovadila pri njem do l. 1928, ko je morala radi bolezni opustiti telovadbo. Ko so l. 1919 Slovenci prevzeli mestno Opleševalno društvo v svoje roke, je kot edina ženska v odboru nabrala 2009 članov in tako pripomogla, da so Slovenci tudi na občnem zboru imeli odločilno večino. V odboru tega društva deluje še danes kot edina ženska odbornica z velikimi uspehi. L. 1919 je ob ustanovitvi Glasbene Matice pristopila kot ustanovnica, deluje ves čas v odboru in pevskem zboru že 11 let in se je udeležila tudi vseh turnej Glasb. Matice. Obenem pa sodeluje kot sportašica v odboru koledarskega društva »Perun« in mariborskega pododbora koturškega Saveza Jugoslavije, je soustanovnica pevskega društva »Luna« in glasbenega društva »Lira« za Krčevino-Košake, delavna odbornica blagajničarka kraj. odbora Rdečega križa v Krčevini itd.

Nedvomno malo je žensk, ki bi cela desetletja žrtvovala toliko časa in truda dobremu narodnemu delu. Zato gospe Švarcovi ob njeni petdesetletnici naše tople čestitke in iskrena voščila, da bi vztrajala še mnoga, mnoga leta v svoji mravljinski pridnosti in delavnosti!

Piloti nedeljskega mitinga v Mariboru

Charles Riley je rezervni letalski poročnik angleške vojske. Pilotazo je dovršil v starosti 17 let. Ima sijajne uspehe v akrobaciji in v poletih na dolge proge preko kontinentov. Nebroj aparatov je že peljal v Afriko, tri je pripeljal tudi že v Jugoslavijo iz Anglije in sicer dva za Zagreb in enega za Beograd. Vsi aparati so marke De Havilland.

Mijo Jankovič je pilot zagrebškega aerokluba. Pilotazo je dovršil pred 6 leti in slovi kot eden najboljših pilotov naše države.

Od ostalih pilotov še nimamo točnih podatkov.

Aeroplan Moth Puss je trosedežnik, za pilota in dva potnika. Ima motor Gipsy III z 120 HP. Maksimalna brzina 210 km. Potovalna brzina s polnim tovorom 180 km na uro. Aparat je najnovejša konstrukcija tovarne De Havilland, enokrilnik, limuzina z najmodernejšim komfortom.

Gipsy Moth je dvokrilnik za dve osebi. Motor je Gipsy 85 HP. Z istim tipom je preletela Miss Jonson progo od Londona do Avstralije.

»Lojze«, sijajno uspela konstrukcija našega rojaka ing. Bloudeka iz Ljubljane, o čegar aparatu je naša javnost že mnogo čula.

KINO

== Grajski: ==

Od danes dalje:
100% dunajski zvočni film:

Dunaj, mesto pesmi...

Prvovrstna dunajska veseloigra.
Max HANSEN, Paul MORGAN,
Siegfried ARNO, Charlotte ANDER
Igo SYM.

== Union: ==

Od danes do vključno nedelje, senzacionalni dvojni spored:

TIGER

100% nemški govoreči film. Strašen doživljaj kriminal. komisarja Brandta
Kot drugi spored:

Rin-Tin-Tin

100% angleški zvočni film.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Preselitev kolonije pod državnim mostom.

Danes so se zadnji deložiranci, ki so se nahajali pod oboki državnega mostu, vselili v barako za deložirance v Kraljeviča Marka ulici. Kakor znano, so se prvotno v smislu tozadevnega sklepa mestnega občinskega sveta vselili v to barako samo v Maribor pristojni deložiranci. Na predlog soc. političnega urada pa je pozneje mestni upravni odbor dovolil vselitev tudi vsem ostalim deložirancem, da se bo mogel prostor pod mostom zagraditi tako, da bo vsaka nadaljna naselitev na tem kraju onemogočena. S tem se je baraka za deložirance skoro že docela napolnila. Ta baraka je zgrajena zelo priprosto. Prostori niso oddeljeni drug od drugega, pada ni, tudi oken ne, oziroma so namesto oken navadne odprtine. Za bivanje čez zimo ta baraka v stanju, v kakršnem je sedaj, pač ni primerna. Kljub temu prihajajo neprestano novi prosilci, ki so jim bila stanovanja odpovedana in stojijo pred deložacijo. S povzdignjenimi rokami prošijo, da se jih sprejme v omenjeno barako. Tega bi vspriču primitivnosti te barake gotovo ne storili, če bi imeli stanovanja, pa četudi najslabša, drugje na razpolago. Dokaz, v kake razmere smo zašli po ukinitvi stanovanjske zaštite.

Dobra dijakinja

išče instrukcij za hrano in stanovanje ali za honorar. Ponudbe pod »Vestna učiteljica« na uredništvo »Večernika«.

Posnemajte!

Na proslavi godu kaznilniškega nadučitelja g. Miška Cizelja se je na predlog bolniškega blagajnika gosp. Florjančiča zbralo 80 Din v korist ubogih primorskih žrtev ter denar izročil begunskemu fondu klubu »Primorje«.

Ljudska univerza v Mariboru.

Dne 6. oktobra bo otvoritev letošnje sezone in sicer s predavanjem domačega znanega zgodovinarja g. prof. Baša o gospodarskih podlagah v zgodovini Maribora. Predavanja se vrše tudi nadalje v kinu Apolo.

Rdeči križ na Pobrežju.

Krajevni odbor Rdečega križa na Pobrežju priredi v nedeljo, dne 5. oktobra, dramski večer v gostilni gospe Rokko. Upriporili se bosta »Pogodba«, veseloigra v dveh dejanjih in »Pol vina, pol vode«, veseloigra enodejanka. Začetek ob 17. uri. — vstopnina za sedeže 6 Din in 4 Din, stojišče 2 Din. Ker je čisti dobiček namenjen za kritje stroškov za novi oder, vabi odbor k obilni udeležbi.

3 senzacije Velike kavarne.

Petek 3. ponedeljek 6. Akordeon virtuoz

3 Artnerji.

Sobota 4. nedelja 5. Balalajka - Jazz

Sokolov.

Torek 7. četrtek 9. čudežni telepat

Svengali.

Trafikanti

se obveščajo, da se glavna zaloga toba

ka v Mariboru preseli dne 5. t. m. v Miklošičevo ul. 6.

Ford v amazonskih pragozdih

ZANIMIV EKSPERIMENT Z OGROMNIMI PLANTAŽAMI KAVČUKA.

Ford je v Braziliji ustanovil svoje novo carstvo: plantaže kavčuka. O tem zanimivem Fordovem eksperimentu čitamo v »The West Coast Leader«, ki izhaja v Limi, izčrpno sliko. Okoliš, na katerem namerava Ford urediti največje plantaže kavčuka na svetu, je ob amazonski reki, ob vzhodni obali Tapajosa, in se razprostira od Santarema skoro čisto do naselbine Itaitube. Obsega prilično veliko površino. Položaj je za gojenje kavčukovega drevja naravnost idealen. Tapajoz je v nasprotju z ostalimi kalnimi rekami amazonske doline, ampak so se raje izselile v Brazilijo, kjer je še takrat vladalo suženjstvo. Izbrale so si vzvišeno mesto, petnajst kilometrov južno od Santarema, kjer se danes v velikih množinah goje sladkorno peso, svilo in koruzo. Ker so se ženili domačini, se je kmalo pristna ameriška kri premešala.

Področje, za katero je dobil Ford koncesijo, še niti ni docela preiskano in vodi cejenj le malo poti. Smatrajo, da je Tapajoz okrožje najbolj bogato na nedotaknjenih zalozah divjih gozdov kavčuka v celi amazonski dolini. Tudi drugi vrste drevja je tam na milijone. Tudi trde nekateri, da bregovi in hribi vsebujejo razno mineralno blago. Morda žbujejo tam še nepoznana indijanska plemena. Ford ima koncesijo za pravico izkopa zemlje, ki jo je dobil od države Para. Koncesija vsebuje tudi prostost od davkov in carin za 12 let. To je vsekakor izredna pridobitev, ker sicer država Parapobira od vseh predmetov visoke izvozne carine, na katerih bazirajo v glavnem njeni dohodki. Ford je tudi od brazilijske zvezne vlade dobil pravico, da prosto carine uvaža vse predmete, ki so potrebni za kultiviranje zemlje v svrhu sajenja kavčukovega drevja, za pripravo kavčuka za izvoz in za fabrikacijo gumijevega blaga. Lahko gradi tvornice in ustanavlja podjetja, ki so v zvezi z vsem delom na tem področju.

V prvi vrsti pa je Ford storil tudi korake za dobro zdravstveno stanje ljudi, katerim je poveril upravo plantaž. Pri tem ni pozabil tudi domorodcev in njihovih rodbin. Domorodci v amazonskem

področju so zelo slabotni. Vse je okuženo z malarijo, rumeno vročico, spalno boleznijo, raznimi spolnimi boleznimi itd. S tem je paralizirana delovna sposobnost prebivalstva. V prvi etapi je Ford poslal na jug 25 Amerikancev. Da se jim ni treba boriti s primitivnostjo divje prirode, jih spremlja motorna ladja »Lake Ormac«, ki se je vsidrala blizu njihovega tabora in jim bo v prvem času služila kot dom. Na njej so prostorne sobe za častnike, moštvo in plantažne nameštence, dvorana za zabavo, salon, dvorana za telovadbo, zobni atelje, bolnica z operacijsko dvorano, krojači, čevljarji itd. Zunaj pa že grade velik kompleks stanovanjskih hiš. Izkrčili so že velik del pragozda in sade že kavčukovo drevje. Koncesija določa, da se mora v prvih štirih letih letno zasaditi 400 hektarjev zemlje s kavčukovim drevjem. — Kavčukovo drevo potrebuje 6 do 8 let, predno dozori, da pušča smolo. Zato bo minilo še precej časa, predno se bo moglo ugotoviti, ali se bo izplačalo, še naprej saditi kavčukovo drevje.

Za milijon dolarjev strojev in blaga je nakopičenih na »Lake Ormacu« in na barki »Lake Farge«: gradbeni material, bolniške priprave, zdravila, radio aparati, fotografski material, pohištvo, poljedelsko orodje, stroji za zgradnjo cest, za električno centralo, za žage, čolne, motorne ladje, stroji za čiščenje vode itd. Delavni sil je v izobilju. Fordove plantaže bodo za delavce raj na zemlji. Prvič v življenju se jim bo nudila prilika za zaslužek. Večinoma so se tudi dozdej bavi z nabiranjem kavčuka, toda prekupčevalci so jim delo silno slabo plačali, in še to ne v denarju, ampak s slabim blagom, svilenimi tkaninami, municijo in orožjem, z rumom in drugimi nepotrebnimi predmeti. Sedaj bodo dobivali od Forda samo denar.

Govorijo, da bo Ford po povratku iz Evrope obiskal osebno tudi te kraje in da se hoče 1000 km daleč zapeljati po amazonski reki in obiskati svojo »koncesijo«. Seveda bodo ljudje v velikih množinah prišli gledat tega »čudotvorca«, ki je Brazilijo osrečil že z nad 60.000 svojimi avtomobili. Tam ga ljudstvo smatra za nekakšnega polboga. Če se mu posreči, amazonsko dolino prebuditi iz dozdajne gospodarske letargije, bo storil svetu vsaj tako veliko uslugo, kakor jo je s svojimi avtomobili.

Birma — dežela brez otrok

SILNA UMRLJIVOST NOVOROJENČ KOV. — SLABOKRVNO IN SLABOTNO PLEME.

Vatikansko glasilo je objavilo te dni pismo nekega misijonarja iz mesta Toungoa v Birmi, ki se more upravičeno imenovati dežela brez otrok.

Umrljivost otrok v Birmi je težaven problem, ki je že od nekdaj delal misijonarjem velike skrbi. Gustavo Mario, ki je v letih 1920 in 1921 posetil razne katoliške misije, je izjavil pri neki priliki, da se razvije na Kitajskem ena izobreobrnjena družina v 50 letih v celo naselbino, dočim je v Birmi položaj ravno nasproten. Tamkaj število prebivalcev krščanskih vasi stalno pada. Seveda se to ne dogaja radi prestopanja v krščanstvo, ki nedvomno tudi v pogledu umrljivosti dece ugodno vpliva. Po poganskih vaseh znaša namreč umrljivost otrok 90, v krščanskih pa 80 odstotkov.

Birmanci in Kariani so precej neplodni. Iz krstnih knjig je razvidno, da rodna mati povprečno vsaka tri leta. Pokostejši porodi so prav izredni primeri. Ako pri tem upoštevamo, da vrh tega umre 80 odstotkov otrok, potem postane takoj vsakomur jasno, da birmansko in kariansko plemo izgineva. Čeprav je težko dobiti točne podatke, vendar je izven vsakega dvoma, da umre v Birmi vsako leto več ljudi kakor se jih rodi. Preteklo leto je bilo v mestu Toungoa v 4 mesecih krščenih 22 otrok, od katerih pa sta ostala živa samo dva. Neka mati je imela 7 otrok, a ni ostal niti eden pri življenju; drugi, ki je imela 10 otrok, so pomrli vsi v starosti dveh mesecev. In

ti primeri bi se mogli vrstiti brezkončno. Čudno je vsekakor, da pomro otroci običajno že po prvem mesecu. Mesec dni so polni življenja, nato pa nenadoma oslabe in v nekaj urah umro. Videli sem jih toliko in ne morem tega nikdar pozabiti. Obiskoval sem te hiše in prinašal starišem zdravila, a je bilo vse zaman. Umirajočim malim bitjem ni bilo več pomoči.

Vzroki? Iskati jih je treba predvsem v organski slabosti plemena. Birmanci so slabokrvni in brez mišic. Jedo večinoma kuhan riž brez soli in razna zelišča s papriko. Žive sredi neplodnih gozdov, kamor nikdar ne posije sonce in kjer se čuti le vonj divjih šum, trav in razpadajočih živali. To vse pospešuje malarijo. Domačini kakor tudi misijonarji silno trpe na malariji. O kaki higijeni seveda ni govora in občutno je tudi pomanjkanje vode. Treba samo pomisliti na silneapore pri obdelovanju riževih poljan po brdih in na slabo hranljivost hribovskega riža, pa postane takoj vsakomur jasno, zakaj so tamkaj ljudje tako slabotni. Zadržuje samo enodnevni post, da prično umirati, ubija jih enourni napor.

Drugi glavni vzrok velike umrljivosti otrok je nepoznanje higijene in pravilne hranitve otrok. Že 15 dni po porodu dajejo otrokom riž. Misijonarji se zaman trudijo, da bi domačine odvrnili od te nevarne metode. Domačini pač mislijo, da otroci ne morejo živeti brez riža. Kes je, da matere nimajo dovolj mleka, nerazumljivo pa je, da skušajo mleko na-

Danes!

Zvečer ob 20. uri v stolnici

Danes!

veliki cerkveni koncert „Liturgija Domestica“

od T. A. Grečaninova, izvaja mešani zbor „Glasbena Matica“

Priskrbite si pravočasno vstopnice pri Brišnikovi ali Höferju!

domestiti potem z rižem. Otrok ne kopeljejo, ali pa v nečisti vodi brez mila. Matere tudi ne poznajo plenice in tako so otroci podvrženi vsem mogočim boleznim, od pljučnice do težkega kašlja. Da bi mati izročila svoje dete kaki dojilji, o tem ni niti govora. Ženska, ki bi lahko dojila to dete, ne bo nikdar privolila v to iz strahu, da bi se potem njeno lastno mrtvo dete maščevalo nad njo.

Misijonarji se trudijo z vsemi močmi, da izboljšajo te žalostne razmere. Otvorili so dečje dome po hribih, na vsaki postaji so farmacevtske ambulance, kjer se dobi vse, kar potrebujejo otroci. Toda to še ne zadostuje. Pregloboko so pač ukoreninjene v narodu razne grde razvade in običaji, preveč je še razširjen poganstvo, ki ovira delo misijonarjev.

Preljubi Sveti Urban ...!

Razni vinski patroni v raznih deželah.

Stojimo pred početki vinske trgatve, velikega praznika v naših vinorodnih krajih. Vinogradniki so si želeli za te dni še solnčne toplote in svetlobe, da bi jim grozdje čim lepše dozorelo in čim več stopinj sladkorja dobilo, in popevali so na tihem na čast patronu naših goric:

Preljubi sv. Urban,
ti dober naš mejaš ...!

Sveti Urban, ki ga pri nas in tudi po mnogih drugih deželah častijo kot zaščitnika goric, je bil prvi papež tega imena in je umrl v tretjem stoletju po Kristusu mučeniške smrti. Njegovi ostanki so hranjeni v samostanu Esteinu v Dolnem Alzaškem. Seveda ni imel ta svetnik z vinarstvom nobenega posla. Pač pa je imel zasluge za vinarstvo drugi svetnik, sveti Kilijan, prvi škof würzburgski. O njem pravi zgodovina, da je prvi prinesel vinsko trto na Frankovsko in ga tam tudi imajo v časti kot patrona vina.

Vinogradniki v Porenju pa imajo zopet drugega patrona, svetnika, ki je pri nas gasilski patron: svetega Florijana. O tem svetniku se pripoveduje, da sod, iz katerega je jemal vino za svoje reveže, ni nikdar usahnil. V Bacharach — tudi ob Renu — častijo kot vinskega patrona sv. Wernerja, v Pfalzi pa sv. Ciriaka.

Francozi imajo za vinskega patrona sv. Medarda iz Noyona, o katerem pripovedujejo, da je s svojo molitvijo pripravil tatove grozdja do tega, da so tatvine opustili.

Tudi dve svetnici ste med zaščitniki trsnega soka: Sveta Otilija in sveta Huma.

Posebne patrone imajo v Franciji trgovci z vinom in sicer sv. Vincenca, sv. Jakoba in sv. Miklavža.

Nobena legenda o teh patronih pa nam ne pove, kateri izmed njih je imel najraje vino, to najplemenitejšo zemeljsko pijačo. Stari Grki in Rimljani pa so imeli posebnega vinskega boga, Baccha, ki so ga častili z izrednimi svečanostmi.

Jubilej jedilnega voza

Nemški listi se spominjajo na to, da praznuje v Nemčiji letos jedilni voz svojo 50letnico. Seveda pa je Amerikane Pullmann že mnogo poprej spravil v promet prve restavracijske vozove. Toda tudi ti vozovi niso bili prvi restavracijski vozovi. Že stari Rimljani so poznali to napravo. Rimski publicist Plinij pripoveduje v svojem »Prirodoslovju« o jedilnem vozu, s katerim je cesar Neron z vsem svojim dvorom potoval v Gnovo. Dva priklopljena voza, prednika sedanjih D-vozov, sta spravila cesarja v zaželjeni kraj v 54 urah. Vozova sta imela 4 prostore in sicer kuhinjo, spalnico, stanovanjsko, avdi-jenčno in jedilno sobo ter prostor za telesno stražo. Plinij naveda tudi znameniti jedilni list, po katerem se je tedaj obedovalo v dvornem jedilnem vozu.

Sport

ISSK Maribor:SK Železničar.

V nedeljo 5. t. m. se nadaljuje borba za prvenstvo v nogometu. Na igrišču ISSK Maribor se srečata letošnji prvak ISSK Maribor in tretjeplasirani SK Železničar. Tekma se bo vršila ob vsakem vremenu in sicer ob 15.30. Predtekmo ob 13.30 odigra rezerva ISSK Maribora proti rezervi SK Železničarja.

Iz LNP.

LNP sporoča vsem klubom, da igralci, kri prestopijo v drug klub, tudi v času, ko imajo pravico nastopanja v prijateljskih tekmah, ne smejo igrati prvenstvenih tekem v rez. moštvi.

S takojšnjim suspenzom se izroči kazenskemu odboru igralec Priveršek Anton (ISSK Maribor) zaradi incidenta pri tekmi Maribor:Svoboda dne 28. IX.

Za SK Svoboda, Maribor, se verificira s pravico nastopa v prvenstvenih tekmah 24. III. 1931 Janžekovič Josip.

ISSK Maribor, upravni odbor.

Drevi ob 20. odborova seja v hotelu »Orel«. Tajnik.

„Sladki“ jubilej

V obsežnih dvoranah berlinskega »Novega Sveta« je pravkar zanimiva razstava, ki jo je priredila Zveza slaščičarjev ob proslavi 30letnice obstoja Zveze. Seveda na razstavi niso samo sladkosti. Če vstopiš, se ti zdi, da si prišel v kraljestvo bajk. Vse kar premore fantazija bratov Grimm, Hauffa, Andersena, vse to je sladka umetnost pretvorila v žive like. Najdete tam Janka in Metko, čarovnico, rdečo kapico in volka, princeze in prince iz daljnega vzhoda, začarane kraljčine, palčke in zmaje itd. Vidite pa tudi avtomobile s potniki, diname, stroje, motorje in na njih zaljubljene pare, vse to zelo realistično izdelano — iz sladkorne tvarine.

Posmrtna polemika dveh velikanov

V svojih spominih, ki jih je bivši francoski min. predsednik Clemenceau končal v hipu, ko mu je že smrt stala za vratom in ki so izšli šele po njegovi smrti, posveča avtor cele odstavke svojim stikom in odnosom do maršala Focha. Več odstavkov Clemenceaujevih spominov je ostro pisanih proti najvišjemu poveljniku zavezniških armad. Polemika se bo nadaljevala, ker francoski listi že najavljajo izdajo Fochovih vojni spominov, ki bodo razmerje med Clemenceaum in Fochem postavili v popolnoma drugo luč. Spomini maršala Focha bodo izšli 23. jan. 1931 sočasno v raznih deželah in jezikih. Najavljeni Fochovi spomini vzbujajo že sedaj nestrpnost pozornost celega sveta.

Najbolj obiskano kopališče Jugoslavije

je Vrnjačka banja, ki je imela tudi letos v kljub slabemu vremenu 20.000 gostov, dočim znaša po povprečno letno 30.000. Vrnjačka banja se neprestano modernizira. Sedaj je zgrajena nova električna centrala, do prihodnje sezone pa bo zgrajena tudi tramvajska železnica do postaje. Tudi bodo zgradili moderni zdraviliški salon in asfaltirali ulice. Vse to bo stalo krog 50 milijonov.

80.000 gramofonskih plošč zgorelo

je pri ogromnem požaru v tovarni za gramofone in gramofonske plošče Frick v Pragi dne 24. tm. Škoda znaša več milijonov Kč.

Stoletnica Urugvaja.

Svet Društva narodov je pooblastil generalnega tajnika Društva narodov Sir Erika Drumonda, da se udeleži svečanosti 100letnice Urugvaja v decembru tl.

K. M. Capek - Chod

Jindri

Roman. — Iz češčine prevel dr. Fran Brađač. 77

Zgodilo se je.
Koraki odhajajočih so odmevali že zunaj, na hodniku, ko se je v Jindri vzbudila vsa ljubezen do očeta, ki jo je že od nekdaj potlačeval. Jindra — je zaklical, še preden so se vrata zaprla:
»Oče!
Vrnil se je, padel sinu okrog vrata, ga objel in zaihtel.
Čutil pa je dobro, da to ni niti odpuščanje, še manj pa sprava.
Odšel je za vedno.
Mehka ženska roka je poiskala Jindrovo dlan in stisnila vanjo trdo draguljo. Jindra je spoznal prstan sestre Edithe.
»To za tisti poljubček!« je rekla. »Z Bogom!« je dodala in odšla za svojim soprogom.
»Kaj si jima rekel?« je vprašala Jiřina.
Jindra je namreč govoril zadnje besede k očetu — po angleško.

S pomočjo Alojza Poniklega, ki je bil Jindri za pričo in za druga brez družice, se je vršila poroka dr. Jindřicha Paváka z Jiřino Menotovo v nekoliko dneh ob najzgodnejši jutranji uri v eni od najbolj oddaljenih praških cerkv, kjer so se vršile navadno diskretne poroke.

Jindra — najmlajši.

Bilo je nekega dopoldneva v prvi pomladi, ko je sédel Jindra Pavák na klop pod grmom kovačnika na vrtu svoje soproge Jiřine, v globokem zamišljenju, ki ga je ravnokar zaključil.

Znakov za to je bilo več...
Pred vsemi najvažnejši je bil — oni nekdo, o katerem se ta hip še ni vedelo, ali bo on ali ona, katerega prihod je Jindra sicer že davno pričakoval neposredno in tako nenadano, pregnal Jindro prav sem na klop pod kovačnikom... preden se je sam pojavil.

Njegov nasilni vlom na ta svet je trajal že od zgodnjega jutra; to je bilo prav za prav, pred čemer je Jindra zbežal; kajti boj nerojenega z njegovo poročico za rojstvo je bil tak, da ni bilo izključeno, da v njem podleže eden ali druga ali pa tudi oba!

S prvim tramvajem se je pripeljal k temu boju zaveznik obeh borcev, kateri je imel nalogo, da se kolikor mogoče potrudijo, da bi si oba rešila vsaj življenje — Jindra je poslal po najboljšega strokovnjaka, ki ga je poznal, in njegov nastop je za enkrat učinil to, da je bojni krik Jiřine sestre, ki je vpila, sedel na pragu vrtnih kajž — tudi to je zdravnik zapodil — ko bi ne bilo še nekaj hujšega, pred čimer je hotel zbežati, a se je z njim tukaj, na klopi pod kovačnikom, šele prav sešel in spoprijel.

Da bo otrok, ki tako težko prodira ondi skozi soteske solzne doline, pred svetom njegov sin ali hči, v resnici pa nepravi brat ali sestra, na to absurdnost se privaditi, za to je imel še dovolj časa. Toda tukaj pod golim grmom kovačnika, ki je bil v

lanskem cvetju šumna priča tako vroče, a nezveste Jiřine prošnje, da bi postal Jindra naravni oče tega, ki se je hotel tako kategorično poročiti, se je pridružila njegovim mislim nagloma jako točna omejitev njegovega razmerja napram njemu z dvema besedama:

Intelektualna paterniteta!

Pojem in predstava sta bila že davno določena med njim in Jiřino, kakor sta drugekrat pravila, predebatirana — zdaj pa je bil v njegovem srcu — tako rekoč — izgovorjen znanstven naslov.

Ali je rekel ti dve besedi sam, ali ju je nekdo drugi izgovoril?

Jindra je skočil s klopi, kakor da se je to res zgodilo.

Kakšna strašna ironija se roga Jindri v teh dveh besedah, ki sta mu prišli hipoma na misel, da definira čisto nov pojem, ki sta ga ustvarila skupno s praktično filozofsko Jiřino!

Da, krasno se je teoriziralo, prav do izvajanja najskrajnejše plemenitosti, pri kateri je tedaj ostalo, toda danes je pogledala nanj resničnost s čisto drugimi, ne več škilečimi očmi.

Zdajci je razumel, zakaj se nista upala niti on niti Jiřina tudi le z besedo dotakniti skale svojega trdnega sklepa in sta počenjala nasprotno tako, kakor bi stala na mizi, pri kateri sta storila svoj sklep, kot njegov simbol hišica iz kart in bi jo vsak še manjši sunek lahko sesul, zakaj sta tako nedežljivo priganjala zvestega Lojzeta Poniklega, da bi kar najbolj mogoče pospešil potrebne formalnosti, ko je že tako požrtvovalno prevzel to nalogo, in zakaj nista potem med seboj govorila o ničem drugem kot: »Da bi le že bilo! Ko bi to imela že za seboj!«

Bilo je to i neizgovorjeno i pritačevano hrepenenje po nečem, kar se ne dá več popraviti!

Nastopil pa je trenutek in sicer neposredno pred izvršitvijo tega čina, ko se je predstavil Jindri v celi svoji dvomljivosti kot lokavo, ker prepozno svarilo.

Stali so namreč vsi trije svatje, Jindra, Jiřina in njen drug in priča Lojze, že pred oltarjem najoddaljenejši in najdiskretnejši praške cerkvice, ko je neklikokrat zaškripal pesek na cerkvenem tlaku in se je opozorljiva tišina svetega hrama zazdela ženinu sumljiva, da je vprašal svojega zvestega tovariša:

»Ali so ljudje v cerkvi?«

»Ne mnogo!« je odgovoril Lojze, toda za nadaljne besede ni bilo več časa, ker je bil duhovnik, zvest obljubi, »da bo napravil kratko«, že tu.

Prišla je vrsta na Jiřino, da reče »da«, in tu se je nevesta tako dolgo obotavljala, da se je Jindra obrnil na njo; potem šele se je odkašljala, da bi njen »Da« zvenel tem jasneje.

Za Jindrovim hrbtom je v tem trenutku nekdo napravil opombo:

»Pogledal je nanjo z nepriznanimi očmi...; nikoli si nisem mislil, da more biti tale fraza nekega zelo slavnega romana tako izborna.«

Oster »Pst!« za Jindro je ostrušil govorečega.

Ta kruta brezobzirnost ga je tako pičila, da se je komaj premagal.

Toda brž ko je bil sveti obred končan, se Jindra ni več premagoval; obrnil se je nazaj in rekel čisto glasno:

»Gospod doktor Černý, jaz gledam z nepriznanimi očmi, vi pa govorite iz nepriznanih pljuč.«

Poostreni sluh slepega zdravnika je spoznal po

glasu neutrudljivega aforista, da je razvita bolezen v njegovem prsnem košu dala njegovim besedam večjo resonanco, tako da so jih slišala razen ušes gospe Putove tudi ušesa, za katera niso bile namenjene, čeprav niti to ni bilo izključeno.

To, kar je rekel Jindra, ni bilo sicer nič manj kruto, zlasti zato, ker se je telesna hiba dr. Černega brezdvomno poslabšala v ječi; toda Jindra je to takoj prenehal obžalovati, ko je odgovoril dr. Černý čez malo časa, ne da bi se trudil s šepetom:

»Če je tako — potem imava tega oba — dovolj!« Neranljivi dr. Černý tudi tokrat ni ostal dolžan dúplike, samo malo zakasnel se je.

Bil je to skoro izgred, ta poslednji spopad obeh tekmecev, zadnji v njunem življenju, toda imel je neki blagodejen učinek. Celó Opalko, ki jo je čutil Jindra za svojim hrbtom, je neprijetno dirnil mučni prizor, da se je odplazila, ne da bi izvršila svoje namere, ki se je je Jindra najbolj bal — namere, da čestita novoporočencema, in dr. Černému je bila odvzeta priložnost, da vpraša začudeno po gospodu očetu, ker ni prisoten.

Celo vožnjo — peljala sta Jiřino na njen vrtnarski dom — je imel Jindra dovolj snovi za premišljevanje, in zato ona velika tišina v kočiji, katere ni prerušil niti zgovorni Lojze, ker je bil preveč takten in delikaten, da si je pridržal svoje misli, primerne in neprimerne, popolnoma zase.

Danes je bilo prvič, da je Jindra čul, da je nekdo omenil njegovo zunanost, in pod dlanjo, s katero si je zakrival obraz, se je pogrezal v razmišljanje, ali ni bila morda navdušenost njegove soproge, da reši njegovo zagonetko, le posledica načela značajne filozofke, ki morda sedaj bridko obžaluje, zroč brez besede nanj.

Kako neki?

Niti z dihljajem ni kazala svojega občutja in svoj »Z Bogom!«, ko so prišli na cilj, je tudi le dihljala in njuni roki, ki sta se srečali v začasno slovo, nista stisnili niti njena niti njegova.

Doma je Jindra poiskal zopet svojo črno prevezo in pri nobenem izmed teh nekolikaterih obiskov pri Jiřini — saj je bilo samo po sebi umljivo, da je ostala doma, dokler bi vinohradsko stanovanje urejeno za novo domačnost — in sploh nikoli več se ni pokazal brez preveze.

Doslej mu je njegov zvesti tovariš Lojze žrtvoval ves ali pa vsaj večino svojega prostega časa; zlasti kadar se je vozil Jindra k Jiřini, je bil vselej z njim, na izrecno željo Jindre, tako da nista bila novoporočenca nikoli sama.

Pokazalo pa se je, da začenja plemenita požrtvovalnost zvestega Lojzeta popuščati; čez teden dni je prišel sicer še vsak dan kakor prej, toda le na skok, da prečita Jindri časopis z velikimi verzeli, ki jih je opravičeval s tem, češ, da bi to in ono Jindre itak ne zanimalo.

Nekoč se je celo opravičil, da se ne more pomniti, a da zopet pride, samo da —

»Samo da?« je vprašal Jindra.

»Samo da bom tudi jaz imel svatbo za seboj Jindra!« je odgovoril tovariš z nepriznanim smehom.

»Z njo?« je rekel naglo Jindra.

»Nisem hotel ničesar reči,« je rekel Lojze, »toda ker sam vprašaš —«

(Nadaljevanje sledi.)

Otomano,
novo, lepo, močno, prodam za Din 550.
Vojašniški trg 1. 2818

Posteljo novo
z žično vlogo in rabljeno madraco prodam za Din 670. Vojašniški trg 1. 2819

Razglednice iz Maribora
180 umetniških posnetkov v lastni izdaji, papirnica Novak, Gosposka ulica 9. Tudi za preprodajalce. XXXV.

Dvo- do trisobno stanovanje s kopalnico, v solčni legi, išče zakonski par brez otrok s 1. novembrom. Ponudbe pod »Točen plačnik« na upravo »Večernika«. 3010

Prodajalka,
manufakturne in špecerijske stroke, z večletno prakso, želi zamenjati mesto izven Maribora z enim v Mariboru. Ponudbe pod »Agilna« na upravo. 2795

Prodam ceneno dve zimski suknji,
kratko suknjo in obleko. Vprašati od 12. do 16. ure v Puškinovi ulici št. 11 I. nadst. 2804

Gramofone popravila precizno le mehanična delavnica JUSTIN GUŠTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Elektroinštalacije,
montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopj vsaka montažna popravila, popravila motorjev najceneje izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Sobo in kuhinjo
iščem. Tri osebe. Naslov v upravi. 2823

Plečnine,
vse vrste po meri in okusu ter vsa popravila izvršuje hitro in točno po najnižji ceni mehanična pletarna Javornik, Vojašniška ul. 2, Maribor. XXIV

Za prodajo švedske damske novosti sprejem boljše

gospodične in gospe
sposobne za obisk privatnih strank. Zasluzek zelo dober. Vprašati v četrtek ali petek zvečer po 6. uri v hotelu »Zamorc«, Maribor
Mary Schwarz

Lep trgovski lokal
z dvema priključnima skladiščama takoj oddam v najem. Dvořakova ul. 4. 2829

Opremljeno sobo
s prostim vvhodom oddam gospodu ali dvema gospodičnima, Aleksandrova c. 55 I. levo. 2799

Srečke za IV. razred 20. kola

dobe igralci v upravi »Jutra« in »Večernika«, Maribor, Aleksandrova cesta 13. Neigralcem še nekaj srečk na razpolago!

Šolske kniige in potrebščine

kupite najboljše in najceneje v knjigarni

Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13

Pri skupnem naročilu primeren popust!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik FRAN BROŽOVIC v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. 4. predstavnik STANKO DPTETI A v Mariboru.